

5 — Čovek iz Utopije

Noć. Iskon. Pod kapljom neba presijavaju se zvezde, kao nečitljivi pergamenti iz davnina davnine. Iz pupka Vasiona dopire svetlost, dodiruje pupak bremenite žene, pupak fetusa, pupak pupka njegovog. Pred putnikom stoji put. Žena ustaje, rukom prelazi preko zaokrugljenog stomaka, osmehuje se svojim prstima i samo za časak hvata svetlost, sa njom zvezde i njihova zodijska značenja. Sluti: u sebi nosim novu zvezdu. Sluti: rađam svetlost, ne telo. Putnik je dosegao mrak.

Iz čestara prhnuše morke. Negde u daljini laju psi. Pomrčina se rastače u hiljadu treptaja, nevidljivih iskri očiju, šumova, krikova. Razapet između mokrog zida sazdanog od razlomljenog gorja i zagasitog mora šume, nebesima se otkriva proplanak urezan u zemlju kao nožem. Nezgrapno, stenjući, po njemu korača čovek. Za njim se vuku senke, iza njih hrle odjeci njihovi, vatrene kočije ništavila. Noć je. Mrak, praiskon svetlosti.

Slika sveta Vaseljena u čauri/Pod nebom ućauren Čovek/Život niz vreme što sjuri/duži no što je božji vek... romore stihovi u mislima čoveka čudnog imena: Haralampija Čizmaka. Haralampije pesnik. Haralampije samotnjak.

Jeza. Kroz crni brestovik promiču zli dusi. Nad krošnjama, pomalo pepeljastim od previše mraka u sebi, nadleću i kovitlaju se iskre umrlih duša: svici, noćni leptiri. Mesec štrči. *More tišine* pre-

plavljuje malu baru na proplanku iza šumarka, prepotopske ribe se dave i izjedaju u plićacima; *Zemlja snegova* mraznim dahom okiva crvljivu crnicu prepunu gnoja i žuči. Noć...

Čovek čudnog imena laje. Ispod njega, pod drvetom na kojem sedi, laju dva šugava divlja psa. Pregladneli i polubesni, nanjušili su sočne kosti starog pesnika i pojurili za njim. Ne mogavši da ga dohvate, pohvataše se za vratove i okrvaviše svoj lavež. Sklupčase se u kotrljavo klupko dlake, mesa, krvi i pištanja. Čizmak ugrabi tu pruženu priliku, skoči sa grane i uteče u pomrčinu šumarka.

Ti, kao Haralampije Čizmak znan/U osvit zore dolazećeg dana/Kada ti pod okom iscuri san/Pokojnik bićeš i kreštava vrana... Poslednja strofa. Jutros napisana. Pijani prsti samo su prenosili zapovedajuće, gotovo tuđe misli: Haralampije Čizmak, sutra ćeš umreti!

Čim je zapisao tu proročku strofu, znao je da je istinita, ma koliko bila potresna i apsurdna. On će umreti. Tu nije bilo pogo-vora. Tek tako. Bez razloga, bez prethodnih priprema ili zavrzlama oko zaostavštine. A šta bi i ostavio? Budave stihove? Ovako, pomirivši se sa skorim, sutrašnjim mrenjem, samo je preko ramena prebacio svoj krombi kaput i bosonog izašao, žurno napustivši svoj rodni grad, Kljuvce, i otišavši u okolne šume. Sutra će umreti...

Tišina. Šugavi je pas preklao šugavog psa. Brzo izašavši iz brestovika, sutrašnji mrtvac počeo rovariti svojim dlakavim stopa-lima po nepoznatom putu. Čepрка po svojim snovima. Budan

spava. Mesec se nadima i klizi niz rominjavo ljubičasto nebo. Mirišu mrtvaci: hrastov panj, iščupan. Ubrane ciklame kraj puta bačene. Jecaju prokleti: kamen i mrak. Prokleti i vuk i mraz.

Šepavo korača Čizmak. Na hiljadu i prvom koraku spotaće se o nešto i pade na nos. Opipa toplo i meko lišće pod sobom i pomisli – lepog li mesta za moju lešinu! Odluči da tu ostane, da dočeka smrt.

Pod nebom ućauren Čovek... Čovek? Šta je to, ako je senka samo, zv bezglasja i reč ćutljivosti? Više od toga, pokret kičicom, započet sonet, tele koje se migolji na slami? Sutra ćeš umreti čoveče, biti manje od zrna pepela i daha prašine, rasut po *nigde*bio prostoru i vremenu. Sutra, Haralampije, sutra...

Ispoveda se, samom sebi, čak ni sebi. Možda sovi, bolesnog oka, što ga sa grane netremice gleda:

„Slutio sam boj Svetlosti i Tmine. Ljubav njihovu. Praskale su zvezde, topila se budućnost. Bio sam, jesam, šta ću biti? Videh: ta ljubav traje koliko i zamah kolibrijevih krila, i kraće. Videh: izašavši ući ću, ušavši izaći ću. Kada svetlost prelazi u mrak i ovaj u svetlost, biva iz tog preobražaja nešto nalik na smeh, slično plaču. Taj tren, neuhvatljivi plamičak večnosti, važniji je od života i od smrti. Uzeh ga na dlan, praskavog, plavog, sjajnog, i ne oprži me već me zasmeja kao musavo derište, kao isto me rasplaka. Osmotrih svet sa velikih visina: sve može imati drugačije lice ako se pogleda zatvorenih očiju! Svet – embrion, kolevka ili grob, svejedno. Znaš li šta je to? Samo korak pred provalijom! Let bez krila! San bez snova!

Postah nešto više od senke. Manje od nje. Bejah magla magle, zora zore, sumrak sumraka, vetar vetra... Lutah u sebi koji to nisam, bežah od samog sebe bežeći od svega onog što jesam i nisam, zasigurno i od onog što ću biti. Krv, kost, misao, korak... sve to posta pusta pustahija pustoši. Umreh. Pokopan bejah. Ali velika je snaga mrtvih! Izmigoljih se iz rake, proturih ruku koja to nije i zakoračih napolje koje napolje nije. Uspeh se uz planinu i dođoh do nečega što ima miris večnosti i vaskrsenja. Prokle me to, prokleh ga. Sidoh ponovo, sišavši samo do novog groba. Tamo zatekoh žive na grobljima i mrtve kraj ognjišta. Rekoh im da su zalutali, a oni me urekoše. Živi: budi sa nama kada dođe čas smrti! Mrtvi: budi sa nama kada dođe čas rađanja! Jedni me ubiše, drugi me porodiše. Šta sam ja? Možda tada poludeh, ili postah nešto nadljudsko, neljudsko. Tada niz mračni put beznađa odoh. Potraja to nekoliko stoleća. I još uvek traje..."

Zora je. Jata krešte. Vetar. Na natrulom lišću leži jedan čovek, nesvakidašnjeg imena: prošli i budući. Senke su oko njega. Senke u njemu. Senka mu kao plamen liže zenicu mrtvog oka, obuzima ono što se zove duša i ledi mu poslednji dah: udisaj, drugi, treći... poslednji? Sluti, predoseća: vreme je, vreme smrti! *Slika sveta Vasseljena u čauri...* U čauri plod, u plodu čaura, u toj plod, u njemu mahuna, u njoj zametak... Iz čaure se migolji nešto. Neko? Senka kao avet poleće iz plave zenice i u njoj ostaje samo golubica plave zenice, u zenici njene zenice mrva plavog kosmosa, u toj mrvi plava misao i posle nje reč: Gospođo Čižmak, doneli ste na svet sinčića!